

Kronika

ČETVRTA DODJELA NAGRADE PODRUŽNICE MLADIM POVJESNIČARIMA

Prošlogodišnji, četvrti natječaj Podružnice za „Nagradu za najbolji rad mladih povjesničara iz povijesti Slavonije, Srijema i Baranje“ bio je otvoren do 15. lipnja 2016. Odluka o natječaju s propozicijama za dodjelu Nagrade bila je objavljena na uobičajen način na internetskim stranicama Podružnice (<http://hipsb.hr>), a sažetija informacija o natječaju također i na internetskim stranicama matičnog Instituta (<http://www.isp.hr>), na internetskom portalu <http://www.historiografija.hr>, kao i putem odsjekâ i studijâ povijesti na sveučilištima u Hrvatskoj. Na ovom je natječaju prvi put dobna granica za sudionike podignuta s dvadeset i šest na dvadeset i osam godina.

Na natječaj je pravodobno prispjelo šest radova, koje je napisalo sedmero mladih povjesničara (jedan je rad koautorski). Pristigli radovi poštovali su propozicije o tematici i opsegu. Odabir triju najboljih radova ove je godine obavilo povjerenstvo u čijem su sastavu bili Mato Artuković, Suzana Leček, Robert Skenderović, Milan Vrbanus i Stanko Andrić. Na temelju detaljnih individualnih ocjena svakog rada (po dvije takve ocjene za svaki rad) i nakon završne diskusije, povjerenstvo je kao najbolje izabralo tri rada kako slijedi.

Prva nagrada:

Luka Jakopčić (r. 1989) i Mislav Matišić (r. 1989):

Stanovništvo jugoistočne Baranje od 16. do početka 20. stoljeća

Rad Luke Jakopčića i Mislava Matišića sintetski je prikaz demografske povijesti hrvatskog dijela Baranje od 16. do 20. stoljeća. Nastao je na temelju domaće i strane literature te objavljenog arhivskog gradiva. Iznesene zaključke autori su stavili u kontekst društveno-ekonomskih promjena na ovom području tijekom promatranog razdoblja. Literaturu su citirali na jasan i dosljedan način, što omogućava praćenje argumentacije iznesenih zaključaka. Brojčane podatke prikazali su u preglednim tablicama i grafikonu. Tekst je kvalitetan, stilski dotjeran i vrlo čitljiv. Ocjenjivač smatra da bi ovaj rad trebalo objaviti u institutskom časopisu.

Po sudu drugog ocjenjivača, rad Luke Jakopčića i Mislava Matišića pristupa problemu demografskog razvoja Baranje na zanimljiv način – analizirajući prostor jugoistočne Baranje u širem vremenskom razdoblju od 16. do početka 20. stoljeća. Takav pristup daje povijesni kontekst demografskog razvoja Baranje iz kojeg se može utvrditi utjecaj povijesnih prilika na stanovništvo. Iako osobno smatra da povijesno iskustvo ne pomaže u rješavanju suvremenih demografskih problema jer se radi o sasvim drugačijim uvjetima života i gospodarske proizvodnje, ocjenjivač cijeni njihov pristup koji je usmjeren prema traženju rješenja za suvremeni problem demografskog pada u Baranji. Rad pokazuje vrlo dobro poznavanje demografskih problema, literature, prostora, a popraćen je i kvantitativnim analizama prikazanim u tablicama koje podižu njegovu vrijednost. U tome smislu, rad donosi novu vrijednost analize i spoznaje demografskih kretanja u Baranji.

Polazeći od takvih ocjena povjerenstvo je jednoglasno zaključilo da je „Stanovništvo jugoistočne Baranje od 16. do početka 20. stoljeća“ najbolji od pristiglih radova na ovom natječaju.

Druga nagrada:

Veljko Maksić (r. 1993)

Čimbenici pojave i održivosti hajdučije na slavonsko-srijemskom području u XVIII. stoljeću

Rad Veljka Maksića sintetski je prikaz čimbenika koji su doveli do nastanka i opstojnosti hajdučkih aktivnosti na području Srijema i Slavonije tijekom 18. stoljeća. Rad je nastao na temelju znanstvene literature te objavljenog arhivskog gradiva. Autor je na nov i originalan način te argumentirano prikazao uvjete pojave hajdučije te cjelostoljetne razbojničke djelatnosti različitih hajdučkih družina, što omogućava stjecanje novih spoznaja o ovom fenomenu koji je obilježio društveno-ekonomsku povijest Slavonije i Srijema tijekom 18. stoljeća. Autor bi trebao doraditi zaključak koji je izrađen prilično površno, što odudara od ostatka rada. Literaturu je citirao na jasan i dosljedan način. Bibliografski podaci su točni, precizni i uredni, što omogućava čitateljima praćenje argumentacije iznesenih tvrdnji. Ocjenjivač predlaže objavljivanje rada u institutskom časopisu.

Drugi ocjenjivač bio je suzdržaniji pa je primijetio da se rad Veljka Maksića uglavnom oslanja na objavljena istraživanja Slavka Gavrilovića te da ne donosi ništa novo u smislu pomaka spoznaja o istraživanoj temi.

No, u diskusiji u povjerenstvu ipak je prevagnulo mišljenje da je riječ o solidnom radu koji je jednu relativno popularnu, iako ne i dovoljno istraženu

temu pokušao sagledati iz malo drukčije perspektive, pa je odlučilo tu solidnost i pokušaj inovativnosti nagraditi drugom nagradom.

Treća nagrada:

Ivana Drmić (r. 1991)

(Pre)imenovanje ulica i trgova u Slavonskom Brodu od 1941. do danas

Oko ovoga rada došlo je među ocjenjivačima do najvećeg razilaženja. Ovo su neki momenti iz jedne ocjene: rad je vrlo dobra studija nove i zanimljive teme, pa slabosti koje pokazuje ne umanjuju bitno njegovu vrijednost. Kao glavnu slabost treba navesti nedosljednost u ocjenjivanju pojedinih razdoblja (a time i ideoloških sustava i politika). Sve ono što se dobro primjenjuje na NDH (kvantifikacija, analiza prostornog značenja) izostaje u poglavljima o međuratnoj Kraljevini ili o socijalizmu. Stoga su i zaključci donekle manjkavi. Primjerice, u Kraljevini je izmijenjeno podosta imena (desetak od 88), ali autorica zaključuje kako tadašnje stanje imena ulica i trgova „ipak ne pokazuje značajniju pojavnost takvog identiteta (srpskog/jugoslavenskog) u sveukupnom gradskom tekstu“. Pri tom ne uzima u obzir središnji položaj hodonima koji mijenjaju ime, a propust je tim veći jer ga spominje kod analize izmjena u NDH. Osjeća se određena ideološka pristranost, pri čemu se umanjuju dosezi promjena u Kraljevini, a vrlo oštro tretira „ustašizacija“. Nadalje, za razdoblje 1945-1990. nedostaje tabela kao i kvantifikacija primjena (koje postoji za sva druga razdoblja). Ovo otežava i donošenje valjanih zaključaka, koji bi stavili ideološke trendove u pravu perspektivu. Nedostaje Zaključak koji bi obuhvatio cijeli rad (kroz sva četiri obuhvaćena politička razdoblja – iako naslov rada sugerira samo tri). Postoji i niz manjih konkretnih problema i zamjerki. Unatoč svemu tome ocjenjivač smatra da je rad ozbiljna studija nove (i sada popularne) teme, pisana stručnim jezikom, te unatoč navedenim slabostima drži da rad može biti kandidat za Nagradu Podružnice. Ocjenjivač svakako predlaže i objavljivanje (u *Prilozima za povijest Broda i okolice*, iako uz određene korekcije može i u *Scrinia Slavonica*).

I drugi ocjenjivač imao je dosta primjedaba. Ovo su glavni momenti iz njegove ocjene: u rad je uloženo puno truda, pisan je na temelju relevantne literature i izvorne građe. Autorica je formulirala problem, koji je izrazila pitanjem: „Nose li imena ulica i trgova simboličku obojenost i koliko je takva simbolika ciljano usmjerena na izgradnju kolektivnih identiteta te kolektivne memorije?“ Formulacijom problema, ili kako autorica kaže, „motivacijskog polazišta“, autorica je odredila okvir svoga istraživanja s visokim pretenzijama. No, ocjenjivač misli da je upravo način korištenja literature učinio ovaj rad vrlo često nejasnim. Autorica je, što je i razumljivo jer se radi o mladoj

Nakon dodjele nagrada u Podružnici (foto Mario Jurković – Radio Slavonija)

osobi, bila previše podložna utjecaju literature koju je koristila. Stvorila je kalup pomoću teorije iz domaće i strane literature i u njega umetala primjere često ne poznavajući stvarno stanje područja koje istražuje. Ocjenjivač je na većem broju različitih primjera pokazao takve slabosti i nedostatke rada. Ocjenjivač je zaključio da rad, unatoč znanstvenoj ambiciji i uloženom trudu, obiluje nizom slabosti i proizvoljnih zaključaka, pa stoga rad nije predložio za nagradu Podružnice.

U diskusiji koja je uslijedila u povjerenstvu ipak je većinom glasova odlučeno da rad, osim početničkih slabosti, ima bitnih pozitivnih karakteristika, osobito u pokušaju da se konkretno lokalno gradivo poveže s kompleksnom teorijskom literaturom, pa je ovom radu dodijeljena posljednja od triju nagrada za 2016. godinu.

Nagrade su pobjednicima dodijeljene 12. listopada 2016. u čitaonici Podružnice, uz prisutnost predstavnika više lokalnih i regionalnih javnih medija.

Stanko Andrić